

Dkt. Robert Vannoy , Wafalme, Hotuba ya 6

© 2012, Dkt. Robert Vannoy , Dkt. Perry Phillips, Ted Hildebrandt

F. 1. Sulemani: Amani na Kasoro – Kutoa Nchi ya Mungu

Kwa hivyo "1" chini ya "F" ilikuwa "Amani na Kasoro, 1 Wafalme 9:10-25." Unakumbuka kile tulichojadili hapo katika 1 Wafalme 9:10-25 ni kitendo cha Sulemani kumpa Hiram miji hiyo ishirini. Swali linaloibuka ni, ambalo tulijadili katika saa iliyopita ya darasa, je, kweli ana haki yoyote ya kuchukua sehemu ya Nchi ya Ahadi ambayo ilikuwa ya kabila la Asheri, unaweza kusema kwa maana ya kiufundi, lakini ambayo hatimaye haikuwa ya Sulemani au ya Asheri bali ilikuwa ya Bwana. Ilikuwa nchi ya Bwana. Je, alikuwa na haki yoyote ya kuchukua ardhi hiyo na kumpa mfalme mpagani kama dhamana ya mkopo? Hilo ndilo alilofanya kimsingi. Tunaporudi kwenye Agano la Sinai, inasisitiza mara kwa mara kwamba ardhi hiyo ni ya Bwana. Waisraeli waliishi hapo na kufanya kazi hapo lakini hawakuweza kufanya tu na ardhi hiyo chochote walichotaka. Kwa kweli, kulikuwa na wasiwasi kwamba ardhi hiyo isiuzwe hata kutoka kwa ukoo wa familia ili ukoo uliokuwa ndani ya kabila uweze kudumisha urithi wake. Sio Israeli, au Sulemani, au hatimaye mtu yeyote aliyemiliki ardhi kwa maana ya mwisho ya neno; ilikuwa nchi ya Bwana. Nadhani nikiiona katika mtazamo huo, Sulemani anafanya kitu ambacho hakifai kwa mfalme wa kweli wa agano kufanya -- kutoa sehemu ya ardhi hiyo kwa mfalme mpagani. Kwa hivyo nadhani kwamba hata katika kitendo hicho una dalili kwamba ufalme huu wa amani una dosari. Sio kamilifu. Sio vile unavyopaswa kuwa. Ni wa muda tu.

Sio utimilifu wa mwisho wa ufalme wa amani; na mradi tu ufalme huo wa mwisho wa amani—ambao nadhani Maandiko yanatuambia siku moja utakuja na utaanzishwa—lakini mradi tu huo haupo, basi kutakuwa na uhamisho wa watu kwa lazima, kufukuzwa kwa watu, watu kulazimishwa kuacha makazi yao, vitu vya aina hiyo, na historia imejaa hayo. Ulikuwa na hayo wakati huu katika miji ya Israeli ikikabidhiwa kwa mtawala wa kipagani. Una hayo pia katika historia ya hivi karibuni ya Israeli, lakini sitaingia katika hilo pia.

Kuepuka Kukatishwa Tamaa na Kanisa na Uzembe

Unaweza kuchukua "kanuni hiyo ya Amani" inayohusika hapo na kuitumia katika wakati wa sasa kwa kanisa ambapo watu wa Mungu hawajapangwa kama chombo cha kisiasa chenye haki za kijiografia au chochote cha aina hiyo. Nadhani una kanuni hiyo hiyo kwa maana kwamba katika kanisa, hata katika kanisa la Kristo ambapo kwa maana fulani amani ya Kristo ipo, na ambapo inatawala na kutawala hakika katika mioyo ya waumini, na ambapo inapaswa kutawala na kutawala katika mahusiano kati ya waumini pia unapata kwamba kuna dosari na nyufa. Sio kamilifu. Kwa baadhi ya watu hilo linakuwa kikwazo kikubwa kiasi kwamba wanakatishwa tamaa na kanisa, na baadhi ya watu huenda hata mbali na kutotaka chochote cha kufanya na kanisa kwa sababu si kamilifu. Nadhani unachopaswa kuelewa ni kwamba mradi tu dhambi bado ipo, iwe uko katika kipindi cha Agano la Kale au uko katika kipindi cha Agano Jipya, huna ufalme na amani kamilifu katika ukamilifu na ukamilifu wake. Haijafika na bado haipo katika ukamilifu wake.

Kwa hivyo nadhani kuna usawa unaohitajika kuhusu mtazamo wa aina hiyo ya kitu. Nadhani unapaswa kujilinda dhidi ya matarajio ya kimawazo. Kwa maneno mengine, tunaweza kutamani na kutumaini kwamba kila kitu kilikuwa kikamilifu hapa katika maisha haya na katika wakati huu, na watu walioishi wakati wa Sulemani walitamani ufalme huo ungekuwa kamili, lakini hautakuwa kamili. Tunapaswa kuwa na matarajio ya kimawazo ili kutarajia ungekuwa kamili--huo ni upande mmoja wa sarafu. Upande mwingine ni kwamba hatupaswi kuwa na wasiwasi sana kwamba mambo maovu tunayoyaona kanisani au katika jamii yanakubaliwa tu kama mambo ambayo hatuwezi kufanya chochote kuyahusu. Unapuza tu mambo kwa sababu unatambua kuwa mambo si kamili na, kwa hivyo, unapona matatizo, unapona mambo ambayo si sahihi, unayavumilia tu.

Hutaki kuwa na wasiwasi kuhusu mambo. Nadhani msimamo huo wa mwisho hautegemei nguvu ya Kristo na Roho wake. Unaweza kushughulikia matatizo, unaweza kufanya kazi kwa ajili ya uboreshaji, na kunaweza kuwa na uboreshaji mkubwa katika

hali. Hautakuwa mkamilifu kamwe, lakini kunaweza kuwa na kipimo cha hilo. Jambo la kimawazo ambalo hutafuta ukamilifu kila wakati halizingatii vya kutosha asili ya anguko la mwanadamu. Nadhani unapaswa kuyashikilia mambo hayo yote kwa usawa na mtazamo. Na Mkristo anapaswa kuwa na matumaini na matarajio kwamba licha ya dhambi, Kristo anafanya kazi duniani na mambo yanaweza kutimizwa kwa mema, na tunapaswa kufanya kazi kwa bidii ili kuyafanikisha. Mtu hapaswi kukata tamaa kabisa wakati matokeo hayajakamilika na ya mwisho kwa sababu hayatakuwapo hadi Kristo mwenyewe atakapokuja na kuanzisha ufalme huo mkamilifu wa amani ambao Sulemani hakufanya na ambao hakuna mtu mwingine aliyefanya.

Sasa tuko katika sehemu hii inayoanzia mstari wa kumi hadi ishirini na tano, na tunazungumzia amani yenye dosari. Mistari ya 15 na 16 inatupa hali karibu kinyume. Unasoma hapo, tuko katika sura ya 9, “Hapa kuna maelezo ya kazi ya kulazimishwa ambayo Mfalme Sulemani aliifanya ili kujenga hekalu la Bwana, jumba lake mwenyewe, matuta yanayounga mkono, kuta za Yerusalemu, Hazori, Megido, na Gezeri.”

Gezeri na Mifuko ya Wakanaani Iliyobaki Na kisha unapata taarifa ya mabano katika mstari wa 16 baada ya Gezeri kutajwa, ambapo inaelezea Gezeri ni nini. Farao Mfalme wa Misri alikuwa ameshambulia na kuteka Gezeri. Alikuwa ameichoma moto. Aliwaua wakazi wake Wakanaani na kisha akaitoa kama zawadi ya harusi kwa binti yake, mke wa Sulemani. Sulemani alijenga upya Gezeri, akaiimarisha.

Nadhani nilitaja kitu kuhusu Gezeri nyuma katika sura ya 3. Ninaamini ni 3:1 ambapo inasema Sulemani alifanya muungano na Farao, Mfalme wa Misri na kumwoa binti yake. Nadhani nilitoa maoni wakati huo kwamba pamoja na muungano huo wa ndoa Sulemani alikuwa amepokea mji huu Gezeri. Lakini unaona, una hali tofauti hapa. Katika mistari iliyopita Sulemani alitoa miji ishirini; hapa anapokea mji mmoja. Alimpa mtawala mpagani miji ishirini, sasa anapokea mji, Gezeri, kutoka kwa Farao wa Misri. Gezeri pia ni mji ambao ulikuwa wa eneo la Nchi ya Ahadi ambayo ilikuwa ya kabila la Efraimu.

Wakati wa ushindi huo, ulisoma katika Yohanna 10:33 kwamba Gezeri ilishindwa. Yohanna 10:33 inasema: “Wakati huo huo, Horam mfalme wa Gezeri alikuwa amepanda

ili kusaidia Lakishi, lakini Yoshua alimpiga yeye na jeshi lake, hata hakuna aliyesalia.” Kwa hivyo Gezeri ilikuwa imeshindwa, lakini inaonekana mji huo haukuharibiwa na haukuwa umekaliwa au kukaliwa na Waisraeli. Inaonekana mambo yalibaki hivyo tangu wakati wa ushindi hadi wakati wa Sulemani ; mji huo ulibaki kuwa mji wa Wakanaani.

Sasa, unaweza kufikiri kwa sababu ya matukio ya sasa: kwamba tatizo la Palestina, linaloitwa, katika Israeli ni tatizo la kisasa, jambo la hivi karibuni. Lakini nadhani unaweza, ukiangalia maandishi ya Biblia, kusema kwamba Israeli karibu kila mara imekuwa na tatizo la Palestina kwa namna moja au nyingine. Lilikuwepo katika kipindi cha Agano la Kale pia kwa sababu, kama vile leo Waarabu na Wapalestina wanaishi Yerusalemu na sehemu zingine za Israeli, haswa Ukingo wa Magharibi na ukanda wa Gaza, vivyo hivyo katika siku za Sulemani kulikuwa na Wayebusi huko Yerusalemu pamoja na Waamori, Wahiti, Waperizi , na Wahivi katika sehemu mbalimbali za nchi. Wasio Waisraeli walikuwa wakiishi katika nchi ya Israeli na kulikuwa na miji na maeneo ambayo Waisraeli wachache waliishi. Walikaliwa na watu hawa wengine, na Gezeri ulikuwa mmoja wa miji kama hiyo. Kuanzia wakati wa Ushindi hadi wakati wa Sulemani, sehemu kubwa ya Israeli ilikaliwa na wenyeji wa Kanaani. Kwa hivyo nadhani unaweza kusema kulikuwa na tatizo la Palestina wakati huo pia. Hali hiyo pia haikuwa suala la kisiasa tu, bila shaka, lakini ilikuwa na athari za kisiasa.

Lakini kimsingi, na muhimu zaidi, nadhani kulikuwa na suala la kidini lililohusika kwa sababu Agano la Kale linatambia kwamba Wakanaani waliobaki katika nchi hiyo wangukuwa kikwazo kwa Israeli ili kuwapotosha kufuata ibada zao za kipagani na desturi za kipagani. Sanamu za watu hawa zilionekana kuwa na mvuto mkubwa kwa Waisraeli, na katika kipindi cha waamuzi ulisoma mara kwa mara kwamba Israeli ilipotea kufuata desturi za kidini za Wakanaani hawa. Kwa hivyo, tishio la kidini lilikuwa kubwa zaidi kuliko tishio la kisiasa.

Nadhani katika wakati wa Sulemani suala la kisiasa kuhusu Gezeri halikuwa kubwa sana, lakini upande wa kidini uliendelea kuwa tishio, si kwa Gezeri tu, bali pia kwa maeneo mengine ya wakazi wa Kanaani waliokuwa wameishi katika nchi hiyo.

Sasa, njia pekee ya kutatua hilo ilikuwa ni kufanya kile ambacho Bwana alikuwa

amesema walipoingia katika nchi hiyo wakati wa Ushindi, na kwamba ilikuwa ni kuwaangamiza Wakanaani wote na miji hii yote na wakazi wake; na kama hawangefanya hivyo, basi wangepotoshwa na desturi zao za kidini za kipagani.

Jambo la kuvutia kuhusu Gezeri ni kwamba ilitekwa, na kuchomwa moto, na wakazi wake wote wakauawa, lakini hilo halikufanywa na Waisraeli ; lilifanywa na Farao wa Misri tunayesoma hapo katika mstari wa 16. Kwa hivyo kitendo hicho dhidi ya Gezeri hakikuwa na uhusiano wowote na kutekeleza amri ya Bwana ya kutumia "marufuku" hii, kama inavyoitwa wakati mwingine, kwa Wakanaani. Ilikuwa tu safari ya kijeshi ya Farao wa Misri, ambayo ilikuwa jambo la kawaida kwani mafarao hawa walitembea huku na huko katika nchi ya Kanaani walipoamua kufanya hivyo. Bila shaka, nyara ambazo Farao alipata kutoka mji huo alizichukua na kurudi nazo Misri. Magofu yaliachwa nyuma na anayapa magofu, ingawa yanaweza kuonekana kuwa ya ajabu, kama mahari kwa binti yake alipoolewa na Sulemani. Na kwa hivyo Sulemani anaanza, kama tunavyosoma katika mstari huu, kujenga upya mji na kuuimarisha.

Malkia wa Sheba na Mungu Malkia wa Sheba anaonekana kuvutiwa na hili kwa sababu alitembelea Sulemani; alishangazwa na kile alichokiona na kusikia. Kwa hivyo unasoma katika mstari wa 9 kauli yake: “Na ahimidiwe Bwana, Mungu wako, aliyependezwa nawe, na kukuweka juu ya kiti cha enzi cha Israeli. Kwa sababu ya upendo wa milele wa Bwana kwa Israeli, amekuweka mfalme ili kudumisha haki na uadilifu.” Hiyo ni kauli nzuri; inaonekana kama ana ufahamu mzuri wa kusudi la ufalme: “Amekuweka mfalme ili kudumisha haki na uadilifu.”

Ukisoma alimpa mfalme talanta mia moja na ishirini za dhahabu, kiasi kikubwa cha viungo, na mawe ya thamani. Mara nyingi ndivyo ilivyo katika ziara za kitaifa; kuna ubadilishanaji wa zawadi, na utamaduni bado unaendelea hadi leo. Lakini ni katika uhusiano huu ambapo unapata maoni kuhusu utajiri wa Sulemani. Unasoma katika mstari wa 13, "Sulemani alimpa Malkia wa Sheba yote aliyotaka na aliyoomba, zaidi ya yale aliyompa kutokana na ukarimu wake wa kifalme. Kisha akaondoka na kurudi pamoja na wasaidizi wake nchini mwake." Na kisha unasoma, "Uzito wa dhahabu ambayo Sulemani

alipokea kila mwaka ulikuwa talanta mia sita sitini na sita." Sasa katika *Biblia ya Masomo ya NIV*, kuna maandishi hapo yanayosema kwamba ni kama tani ishirini na tano, bila kujumuisha mapato kutoka kwa wafanyabiashara na wafanyabiashara na kutoka kwa wafalme wote wa Kiarabu na magavana wa nchi. Unafanya nini na dhahabu hii? Mfalme Sulemani alitengeneza ngao kubwa mia mbili za dhahabu iliyofuliwa; beka mia sita za dhahabu zilitumika katika kila ngao. Beka moja ina uzito wa pauni saba na nusu. Mfalme akaziweka katika jumba la kifalme la msitu wa Lebanoni.

Kisha mfalme akatengeneza kiti kikubwa cha enzi kilichopambwa kwa pembe za ndovu, kilichofunikwa kwa dhahabu safi. Kiti hicho cha enzi kilikuwa na ngazi sita, mgongoni mwake kulikuwa na sehemu ya juu ya mvingo pande zote mbili za viti. Nitarudi kwenye kiti hicho cha enzi, lakini ukishuka kidogo zaidi, kwenye mstari wa 21: “Vikombe vyote vya mfalme Sulemani vilikuwa vya dhahabu; na vyombo vyote vya nyumbani katika jumba la msitu wa Lebanoni vilikuwa vya dhahabu safi; hakuna kitu kilichotengenezwa kwa fedha kwa sababu fedha haikuhesabiwa kuwa na thamani yoyote siku za Sulemani.”

Sasa, unaona katika muktadha huu wa ziara hii ya Malkia wa Sheba, una kauli hizi kuhusu utajiri wa Sulemani, na nadhani katika kauli hizo labda unaweza kuona kitu cha mabadiliko. Nadhani utajiri wa Sulemani kwa ujumla unaonekana kama ushahidi wa baraka za Mungu; si kitu ambacho *kwa hakika* si sahihi. Hakikosolewi, lakini nadhani swali linakuja na kile mtu anafanya na utajiri. Unautumiaje? Je, unautumia kwa njia rahisi? Kumheshimu Mungu? Kuendeleza ufalme wake? Au unautumia kwa ajili yako mwenyewe?

Sulemani na Kumbukumbu la Torati 17 na Mkusanyiko wa Dhahabu Ukirudi kwenye Kumbukumbu la Torati 17 kwenye sheria ya mfalme, kuna mambo matatu ambayo mfalme wa Israeli hakupaswa kufanya: hakupaswa kufanya: hakupaswa kupata idadi kubwa ya farasi: Tayari tumeona kwamba Sulemani alifanya hivyo. Pili, hakupaswa kuchukua wake wengi, lakini Sulemani alifanya hivyo. Jambo la tatu, hakupaswa kukusanya kiasi kikubwa cha fedha na dhahabu. Sasa nataka kurudi kwenye mambo

mawili ya kwanza tunapoendelea mbele kwa sababu yanatajwa tunapoendelea mbele. Lakini hapa kuna jambo la tatu: hakupaswa kujikusanyia kiasi kikubwa cha fedha na dhahabu. Unaposoma mistari ya 14 hadi 25, ni wazi kwamba Sulemani anafanya kile ambacho sheria ya mfalme katika Kumbukumbu la Torati ilisema kwamba hapaswi kufanya.

Na nadhani unapoangalia alichokuwa akifanya na fedha na dhahabu unaweza kusema kwamba hafanyi mambo ya busara na utajiri wake. Anatengeneza ngao ndogo mia mbili kubwa na mia tatu za dhahabu ili kutundika katika jumba lake la kifalme, mapambo yake yakiwa ya dhahabu safi. Vikombe vyake vyote vilikuwa vya dhahabu ; vyombo vyake vyote vya nyumbani vilikuwa vya dhahabu; hakuna cha fedha kwa sababu hakikuwa kizuri vya kutosha. Nadhani unaweza kusema haya labda ni mambo ya kuhukumu. Nadhani unaweza kusema kwa mfalme inaweza kuwa sahihi kuwa na seti ya vikombe vya dhahabu kwa ajili ya matukio maalum, kitu kama hicho. Lakini kwa vitu vya kawaida vya nyumbani, ambavyo vinaonekana kuwa ndicho kinachozungumziwa hapa, vyote ni dhahabu thabiti. Inaonekana kama utajiri unatumika kujenga sanamu, kutoa taswira, kuwa kama wafalme wengine wa ulimwengu wa kale pamoja na fahari yote ya ua.

Kisha una maelezo ya kiti chake cha enzi ambacho nilisema nilitaka kukirudia. “Alitengeneza kiti hiki kikubwa cha enzi kilichopambwa kwa pembe za ndovu, kilichofunikwa kwa dhahabu safi. Kiti hicho cha enzi kilikuwa na ngazi sita. Mgongoni mwake palikuwa na sehemu ya juu ya mviringo, pande zote mbili za kiti kulikuwa na sehemu za kugemea mikono na simba amesimama kando ya kila mmoja wao. Simba kumi na wawili walisimama kwenye ngazi sita, mmoja upande wowote wa kila ngazi. Hakuna kitu kama hicho kilichowahi kufanywa kwa ajili ya ufalme mwingine wowote.” Lazima kilikuwa kiti cha enzi kikubwa. Kiliinuliwa kwa ngazi sita. Kwa hivyo anakaa juu ya raia wake, lakini sheria ya mfalme katika Kumbukumbu la Torati inasema mfalme hakupaswa kujiona bora kuliko ndugu zake. Kwa hivyo tena unajiuliza kama mtazamo wa Sulemani hapa haujakiuka sharti la Kumbukumbu la Torati 17 kwa kuwa kiti cha enzi kinaonyesha kwamba anajiona kuwa juu ya watu wake.

Kuna tofauti ya maandishi ya kuvutia yenye kifungu hicho katika mstari wa 19: “Kiti cha enzi kilikuwa na ngazi sita, mgongo wake ulikuwa na sehemu ya juu iliyozunguka.” Pale inaposema, “Mgongo wake ulikuwa na sehemu ya juu iliyozunguka,” Septuagint, ambayo ni tafsiri ya Kigiriki ya Agano la Kale, inasema, “Kiti cha enzi kilikuwa na kichwa cha ndama mgongoni mwake.” Sasa, si wazi kwamba hiyo itakuwa usomaji unaopendelewa. Wakati mwingine ni vigumu kujua wakati una tofauti kati ya Septuagint na maandishi ya Kiebrania ambayo moja ina usomaji wa asili, unaopendelewa. Lakini angalau inawezekana kwamba hapa kuna dalili ya kuzama katika ibada ya sanamu katika uumbaji wa kiti hiki cha enzi. Unajua kwamba unapofika kwenye sura ya 11, sura inayofuata, mstari wa 5 ambapo unasoma hapo kwamba “Alimfuata Ashtorethi, mungu wa kike wa Wasidoni, na Moleki, mungu mchukizaji wa Waamoni.” Kwa hivyo unajua kwamba wakati fulani katika utawala wake Sulemani alianza kuwa na mawazo ya kuabudu miungu ya kipagani. Kama alikuwa na kichwa cha ndama kwenye kiti chake cha enzi, hiyo inaweza pia kuwa aina fulani ya ishara ya ibada ya sanamu ambayo iliingizwa moja kwa moja kwenye kiti chake cha enzi. Hilo haliko wazi kwa sababu limetokana na usomaji wa Septuagint, si usomaji wa Kiebrania wa maandishi ya Masoreti.

Lakini kwa vyovyote vile, nadhani unapopitia sura hii na kupata picha hii ya utajiri na kulinganisha hiyo na kauli za Kumbukumbu la Torati 17, ambazo zingetawala mwenendo wa wafalme wa Israeli, nadhani ni wazi tena kwamba Sulemani si mfalme wa kweli wa agano. Unapotafuta wazo hilo la mfalme wa agano, hulipati kwa Sulemani; lazima utazame mahali pengine pa wakati ujao.

Nadhani hatimaye unapaswa kumtazama Kristo. Na bila shaka, Maandiko yanazungumzia kiti cha enzi katika Ufunuo 22:1 ambapo unasoma: “Malaika akanionyesha mto wa maji ya uzima, angavu kama fuwele ukitoka katika kiti cha enzi cha Mungu na cha mwana-kondoo, ukitiririka katikati ya barabara kuu ya mji. Pande zote mbili za mto ulisimama mti wa uzima.” Kiti cha enzi cha Sulemani hakikuwa kiti cha enzi cha mfalme wa kweli, mfalme wa kweli wa amani. Hakufikia hilo, lakini matarajio yetu yanapaswa kuendelea hadi utimilifu wa wazo hilo katika Kristo mwenyewe.

Ufalme wa Amani wa Sulemani Wenye Mapungufu [Ulinganisho] Nadhani picha ya jumla ya ufalme wa Sulemani ni ufalme wa amani kwa sababu kila mtu angeweza kukaa chini ya mzabibu wake na mtini kama inavyosema. Hakukuwa na vita na kulikuwa na ustawi na, angalau mapema katika utawala wa Sulemani, Sulemani mwenyewe alimfuata Bwana, na kwa hivyo ilikuwa wakati wa baraka kubwa. Lakini mambo yalianza kubadilika na kuharibika. Sulemani hakuja kwenye kiti cha enzi akiwa na utajiri mwingi mara moja. Alikusanya kwa utaratibu, kisha akakusanya wake hawa wote, tena utaratibu, taratibu. Kisha hatimaye wake zake waligeuza moyo wake kutoka kwa Bwana na kuabudu kipagani. Kwa hivyo mwishoni mwa utawala wake, Bwana anamtuma nabii kusema: Nitakunyang'anya ufalme na utabaki na kabila moja tu. Nadhani unachokiona katika hilo ni kwamba Sulemani ndiye Mwana wa kwanza wa Daudi, na kuna picha katika utawala wake wa ufalme huu wa amani lakini ni usio kamili na wenye dosari. Hii inatufanya tugundue kwamba hatimaye lazima tutafute mahali pengine kwa ajili ya utambuzi kamili wa ufalme mkamilifu na wa amani.

Unachokipata katika Sulemani ni kujaribu kuchanganya ibada ya Bwana na ibada ya miungu hii ya kipagani, na hilo ni jambo lililoendelea kuwepo katika Israeli katika mfalme baada ya mfalme. Sio yote yanahusishwa na kuanguka kwa Sulemani. Lakini aina ya mambo ambayo Sulemani alifanya pia yalifanywa na wengine wengi katika mstari. Kitu hiki kinachoitwa syncretism kinatokana na ndama wa dhahabu kwenye Mlima Sinai. Walikuwa wakijaribu kumwabudu Bwana kupitia ndama wa dhahabu, kwa hivyo kulikuwa na syncretism wakati huo. Hilo ndilo tatizo la msingi ambalo Israeli ilikuwa nalo katika historia yake yote.

Tuchukue mapumziko ya dakika kumi.

Imenukuliwa na David Fogg
 Imehaririwa vibaya na Ted Hildebrandt
 Hariri ya mwisho na Dkt. Perry Phillips
 Imesimuliwa tena na Dkt. Perry Phillips